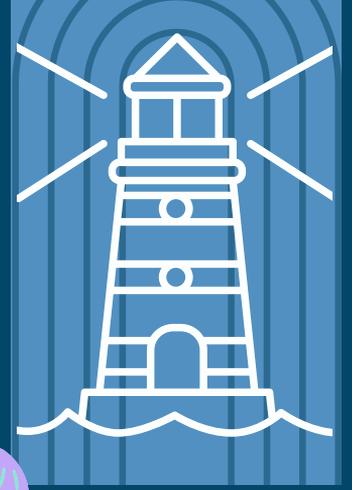

Istanbul Boğazı:
Karadeniz Ağzı Deniz Yaşamı

chiolorid

Karadeniz

Dünyanın en ilginç yarı kapalı denizlerinden biridir.

Derinliği 2000 metreye ulaşır ve 200m sonrasında oksijen olmadığından hayat yoktur.

Türkiye, Bulgaristan, Gürcistan, Romanya, Rusya ve Ukrayna ile kıyısı vardır.

En uzun kıyı şeridine (1600 km) Türkiye sahiptir.

Özellikleri

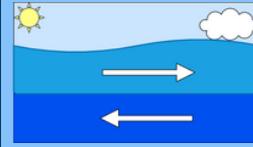
Karadeniz, sadece Türk Boğazlar Sistemi (Marmara Denizi, Çanakkale ve İstanbul Boğazları) üzerinden Akdeniz'e bağlanmaktadır.

Ticaret yollarının önemli bir geçiş noktasıdır.

Doğal gaz ve petrol kaynakları bulunur.

İstanbul Boğazı

İstanbul Boğazı, İstanbul'u Avrupa ve Anadolu (Asya) Yakası olarak ikiye bölen ve Marmara Denizi ile Karadeniz'i birbirine bağlayan bir su yoludur.

Boğaz yoluyla Akdeniz suları alt akıntıyla Karadeniz'e geçer, Karadeniz suları da üst akıntıyla Marmara ve Akdeniz'e geçer.

Boğaz, Karadeniz ve Marmara Denizi arasında yer alır ve doğal bir geçit oluşturur. Bu biyolojik koridor sayesinde balıklar ve diğer canlı türleri buradan geçiş yapabiliyorlar.

Bu nedenle, İstanbul Boğazı biyolojik çeşitlilik açısından zengin ve değerlidir.

İstanbul Boğazı, Karadeniz'e kıyası olan ülkeler için Akdeniz'e ve diğer açık denizlere ulaşabilmenin tek yoludur.

Boğaz'da Yaşam

Yunuslar

İstanbul Boğazı'nda afalina, tırtak ve mutur olmak üzere üç yunus türü yaşamaktadır. Bu türler, tesadüfi ağa yakalanma, kirlilik ve gürültü gibi çeşitli tehditler altındadırlar. Bu canlıları korumak için dağılımlarını ve habitat tercihlerini bilmek önemlidir.

Afalina

Tursiops truncatus

Tırtak

Delphinus delphis

Mutur

Phocoena phocoena relicta

Türkiye'nin bütün denizlerinde gözlenirler. Genellikle kıyısız bölgede ve bazen açık deniz bölgesinde yaşarlar.

Boy: 3,8m
Ağırlık: 650kg

Tekir, barbunya, hamsi, istavrit ve lüfer ile beslenirler.

Genelde 1 veya 20 bireyden oluşan gruplar halinde görülürler.

Türkiye'nin bütün denizlerinde gözlenirler. Tropikal ve ılıman okyanus ve açıkdeniz bölgelerinde yaşarlar.

Boy: 2,4m
Ağırlık: 200kg

Küçük sürü oluşturan balıklar ile beslenirler.

Genelde 20-30, bazen de daha büyük gruplar halinde görülürler.

Karadeniz'de, bazen Marmara Denizi'nde, çok nadir Kuzey Ege'de gözlenirler. Serin ve kıyısız bölgelerde yaşarlar.

Boy: 1,6m
Ağırlık: 45kg

Mezgit, istavrit, hamsi ve çaça ile beslenirler.

Genelde 1-3, bazen de 10-15 bireylik gruplar oluştururlar.

Boğaz'da Yaşam

Kuşlar

Karabaş martı

Chroicocephalus ridibundus

Kıyıda uzak veya yeşilliğin çok olmadığı deniz kıyıları, iç sular, göl, bataklıklar ve çeltik sulak alanları gibi alanlarda ürerler.

Boy: 34-37 cm,
Kanat açıklığı: 100-110 cm

Gümüş martı

Larus michahellis

Kayalık adalar, lagünler, deltalar, ve şehirlerde bulunurlar. Şehir çöplüklerinde oldukça fazla sayıda görülebilirler.

Boy: 55-57 cm,
Kanat açıklığı: 138-155 cm

Akdeniz martısı

Ichthyaetus melanocephalus

Akdeniz ve Karadeniz kıyılarında yaşarlar. Yazın Orta Avrupa ve İç Anadolu'daki sulak alanlarda da görülürler.

Boy: 37-40 cm,
Kanat açıklığı: 94-102 cm

Gri balıkçıl

Ardea cinerea

Her çeşit siğ su, tatlı su, acı su ya da tuzlu su, derinliği az olan kanallarda, durağan ya da akan su bölgesinde yaşarlar.

Boy: 90-100 cm,
Kanat açıklığı: 175-195 cm

İstanbul Boğazı deniz canlıları ve mevsimsel kuş göçleri için de önemli bir biyolojik koridordur. İlkbaharda ve sonbaharda göçmen kuşlar İstanbul üzerinden geçerler.

Bu kuşlar hakkında daha fazla öğrenmek istiyorsan burayı tara!

Leylek

Ciconia ciconia

Beslenmek için sulak alanları, yaşamak için ise açık arazileri tercih ederler. Genellikle yerleşim yerlerinin çevresinde yuva kurarlar.

Boy: 100-115 cm,
Kanat açıklığı: 155-215 cm

Sumru

Sterna hirundo

Kumsallar, tuzlu bataklıklar, göller veya göl yatakları gibi ıslak bölgelerde toplu veya tek olarak ürerler.

Boy: 31-35 cm,
Kanat açıklığı: 78-98 cm

Karabatak

Phalacrocorax carbo

Deniz kıyıları ve göllerde yaşar, büyük koloniler halinde kayalarda ve su içinde yuva yaparlar.

Boy: 70-102 cm,
Kanat açıklığı: 121-160 cm

Yelkovan

Puffinus yelkouan

Kıyı sularında ve açık denizlerde görülürler. Üreme sezonunun dışında Akdeniz ve Karadeniz'e dağılırlar. Bazen büyük gruplar halindedirler.

Boy: 30-38 cm,
Kanat açıklığı: 76-89 cm

Sen de denizanası bildirimlerini buradan yapabilirsin!

Son yıllarda, iklim değişikliği ve besin ağındaki değişimlerle birlikte Karadeniz'de yoğun denizanası artışları görülmektedir. Balık ağlarının gözlerini tıkayarak balıkçılığımıza zarar verir ve temas edilmesi halinde ciddi sağlık sorunlarına neden olurlar.

Denizaneler

Aurelia aurita

Ege, Karadeniz, Marmara ve Akdeniz'de bulunurlar. Kıyı sularında en çok bulunan denizanası türüdür.

Zehirsiz / Yerleşik tür

Boy: 10-40 cm

Ay Denizanası

Kopepod ve balık larvalarıyla beslenirler.

Mnemiopsis leidyi

80'li yıllarda gemilerinin balast sularıyla Karadeniz'e gelmiştir.

Zehirsiz / İstilacı

Boy: 10-20 cm

Taraklı Medüz

Balık yumurta ve larvaları ile beslenirler, bu durum da balık stoklarında ciddi azalmalara neden olur.

Rhizostoma pulmo

Akdeniz, Ege, Karadeniz ve Marmara kıyılarında bulunurlar. Kirliliğin fazla olduğu alanlarda yoğun olarak görülür.

Hafif zehirli / Yerleşik tür

Boy: 60 cm

Deniz Ciğeri Denizanası

Temas etme durumunda tıbbi müdahale yapılmalıdır.

Beroe ovata

Soğuk suları severler. Değişken tuzluluk değerlerinde yaşayabilirler.

Zehirsiz / İstilacı

Boy: 30 cm

Beroe ovata

Taraklı medüz ile beslenerek Karadeniz ekosisteminin dengeli kalmasına yardımcı oldular.

Lüfer

Palamut

Sardalya

Balıklar

İstavrit

Hamsi

Çaça

kaynak: tarimorman.gov.tr

Zostera marina

Zostera noltii

Deniz marulu

Codium bursa

Catalı yosun

Püsküllü yosun

Deniz
çayırları &
Algler

Deniz yıldızı

K.deniz süngeri

Midye

İstiridye

Çalı karidesi

Kaya yengeci

Diğer

kaynak: blackseawatch.org

Tehditler

Deniz trafiđi

Karadeniz'de ve İstanbul Boğazi'nda deniz trafiği, ticaret gemileri ve turizm nedeniyle yoğundur.

Gemilerden çıkan atık su gibi kirleticiler deniz hayatı ve su kalitesine zarar verir.

Genel olarak, İstanbul Boğazi'ndan günde ortalama 130 civarında gemi geçmektedir.

Deniz kirliliği

Evsel ve katı atıklar, tatlısulardan gelen atıksular başta olmak üzere, kıyıda ki semtlerin kanalizasyon atıklarının iyi arıtılmadan denize verilmesi de denizin kirliliğine sebep olmaktadır.

Gürültü kirliliği

Deniz trafiği, petrol arama ve çıkarma faaliyetleri, askeri tatbikatlar, gemi inşaatı, deniz turizmi ve balıkçılık, denizlerdeki gürültü kirliliğinin başlıca faktörleridir. Özellikle balinalar ve yunuslar çeşitli iletişim ve avlanma tekniklerinde ses dalgalarını kullanırlar. Yüksek gürültü seviyeleri, bu tür canlıların iletişimine ve avlanma becerilerine zarar verir.

Yoğun deniz trafiđi

Deniz/Plastik kirliliği

Gürültü kirliliği

Yabancı ve istilacı türler

Gemi kazaları

Kıyı tahribatı

İklim değişikliği

Aşırı ve kaçak avcılık

Plastik kirliliği

En hızlı büyüyen çevresel problemdir. Denizlerimize 1950'lerde giren plastikler hala denizde, yok olmak yerine mikroplastiklere ve nanoplastiklere ayrılıp, daha fazla alanı kirletmektedirler. Plastikler, birçok deniz canlıları tarafından gıda olarak algılanıp tüketilmektedir. Bu durum, sadece deniz yaşamı için değil, aynı zamanda insan sağlığı için de ciddi bir risk oluşturmaktadır. Günümüzde denizlerde plastik ve mikroplastikten etkilenmeyen hiçbir yer yok diyebiliriz...

İstilacı türler

Karadeniz; gemicilik, balast suları, su ürünleri yetiştiriciliği ve insan faaliyetleri gibi çeşitli yollarla getirilen yerli olmayan/ istilacı türlere ev sahipliği yapmaktadır. Bu istilacı türler Karadeniz'deki yerel biyoçeşitlilik ve ekosistemler üzerinde olumsuz etkilere neden olurlar. Karadeniz'deki istilacı türlere bazı örnekler şunlardır:

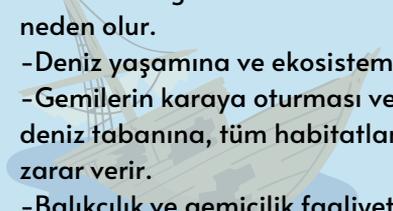
Rapana venosa (Deniz salyangozu)
Mnemiopsis leidyi (Taraklı medüz)
Beroe ovata

Gemi kazaları

Gemi kazalarının Karadeniz çevresi ile İstanbul Boğazi'na olan etkileri şunlardır;

- Petrol ve diğer tehlikeli maddeler dökülerek kirliliğe neden olur.
- Deniz yaşamına ve ekosistemlere zarar verir.
- Gemilerin karaya oturması ve çarpışması nedeniyle deniz tabanına, tüm habitatlara ve yaban hayatına zarar verir.
- Balıkçılık ve gemicilik faaliyetleri sekteye uğrar, yerel ekonomiyi ve geçim kaynakları etkiler.

İklim değişikliği

İklim değişikliği; deniz seviyesinde yükselme, sıcaklık artışı, yağışların değişmesi, deniz suyu asitlenmesine neden olabilir. Ayrıca, iklim değişikliği nedeniyle denizlerdeki sıcaklık farklılıkları ve rüzgarların etkisi de değişebilir ve bu da deniz akıntılarının yönünü, hızını ve şiddetini etkileyebilir. Bu değişiklikler, Karadeniz ekosistemini olumsuz yönde etkilemektedir.

Kıyı tahribatı

- Plansız ve hızlı kıyı gelişimi.
- Endüstriyel ve tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan kirlilik.
- Deniz tabanını değiştiren ve habitatları yok eden trol avcılığı.

Aşırı avcılık

Karadeniz'de aşırı avcılık, balık popülasyonunu ve üremelerini olumsuz yönde etkiler.

Balık miktarının azalması, sadece balıkçılığı değil, aynı zamanda besin zincirindeki diğer organizmaları da etkileyebilir.

Ayrıca, aşırı avlanma, balık stoklarının yenilenmesi için gerekli olan balıkçılık yönetimi önlemlerinin alınmasını da zorlaştırır.

Hedef dışı avcılık

Ticari balıkçılık faaliyetlerinde hedef dışı türlerin istenmeden avlanmasıdır (tesadüfi ağa yakalanma). Sürdürülebilir balıkçılık uygulamalarına ve deniz ekosistemine zarar verir. Karadeniz'de yaygın olarak hedef dışı yakalanan türler şunlardır;

- Yunuslar
- Köpekbalıkları
- Vatozlar

Gemi Türleri

Gırgır

Petrol tankeri

Yolcu gemisi

Yük gemisi

Beykoz dalyanı & arkasından geçen tanker

Askeri gemi

Kargo gemisi

Neler Yapabilirsin?

Plastik kullanımını azaltabilirsin!

Tek kullanımlık plastikler doğada yüzlerce yıl çözünmezler ve su, toprak, hava kirliliği gibi çevresel sorunlara neden olurlar.

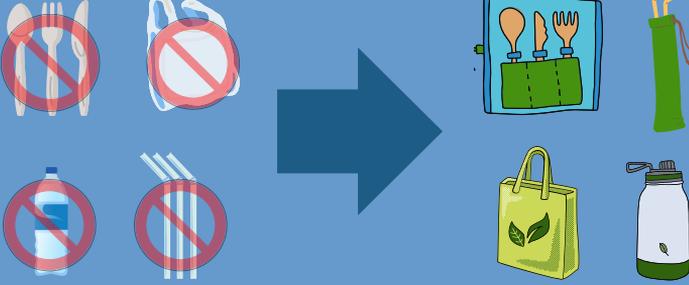
Ayrıca, deniz canlılarına zarar verir, onların yaşam alanlarını kirletir ve ölümlerine sebep olurlar.

Tek kullanımlık plastiğe HAYIR

Bazı tek kullanımlık plastikler insan sağlığı için zararlı kimyasallar içerir. Bu kimyasallar yiyecek ve içeceklerle temas ederek tüketiciye zarar verebilir.

Farkındalık yaratabilirsin!

Deniz kirliliği ve insan eylemlerinin deniz üzerindeki etkileri hakkında bilgi paylaşım başkalarını çevreye duyarlı alışkanlıklar edinmeye teşvik edebilirsiniz!

Sürdürülebilir deniz ürünlerini seçebilir ve çevreye zarar veren yöntemlerle yakalanan türleri satın almaktan kaçınabilirsiniz!

Atıklarını doğal ortamlara ve denizlere karışmaması için doğru ayrıştırıp geri dönüşürebilirsin!

Enerji kullanımını azaltabilirsin!

Enerji verimliliği yüksek ekipmanlar kullanabilirsin.
(LED ampuller, enerji verimli buzdolapları, vs.)

Enerji tasarrufu için yeni alışkanlıklar edinebilirsin.
(kullanılmayan ışıkları söndürmek, fişleri çekmek, vs.)

Enerji verimli ulaşım yolları kullanabilirsin.
(bisiklet, toplu taşıma, vs.)

Balıkları doğru zamanda tercih edebilirsiniz!

Balık mevsimleri, balıkların yetiştiği ve avlandığı zamanlara göre değişebilir. Genel olarak, balıkların üreme dönemi, yaşam alanları ve besin zinciri gibi faktörlere göre belirlenir.

Balıkların mevsimsel olarak tercih edilmesi, en lezzetli ve en sağlıklı oldukları zaman tüketilmelerini sağlar. Ayrıca, mevsim dışında tüketilen balıkların besin değerleri düşebilir ve zararlı maddeler içerebilir.

Balık Takvimi

Hangi aylarda
hangi balıklar yenilir
Öğrenelim!

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Palamut				🙄	🙄	🙄	🙄	😊	😊	😊	😊	
Lüfer								😊	😊	😊		
Hamsi	😊	😊	🙄	🙄	🙄	🙄	🙄	🙄	🙄	🙄	😊	😊
İstavrit	😊		🙄	🙄							😊	😊

kaynak: baliktakvimi.com

Avlanan balık türleri için belirli boy yasakları vardır. Balıkların üremelerine fırsat vermek ve popülasyonlarını korumak için belirlenmiştir. Avlanma boyları, türlerin yaşına, cinsiyetine, avlanma yöntemine ve bölgeye göre değişiklik gösterebilir. İstanbul Boğazı'nda bulunan ve en çok tüketilen balıkların minimum avlanılabilir boy sınırlamaları aşağıdaki gibidir:

Palamut

25 cm

Lüfer

18 cm

İstavrit

13 cm

En lezzetli

Tükeilmemel!!

Çinekop yavru lüferdir!
Satın almayalım!

Hamsi

9 cm

Yunus Gözlem Formu

Yunus gözlemlerini tudav@tudav.org mail adresimize gönderebilirsiniz!

No	Gözlem saati	Gözlem yeri	Tür (A,T,M)	Adet

[A]

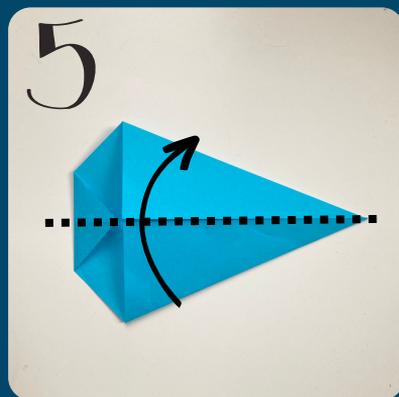
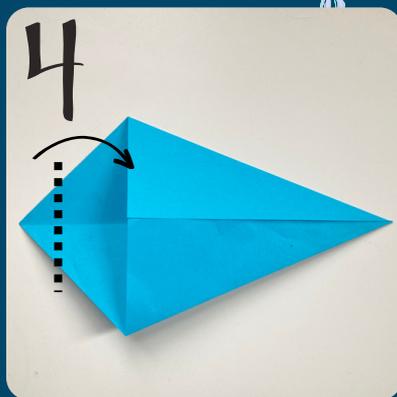
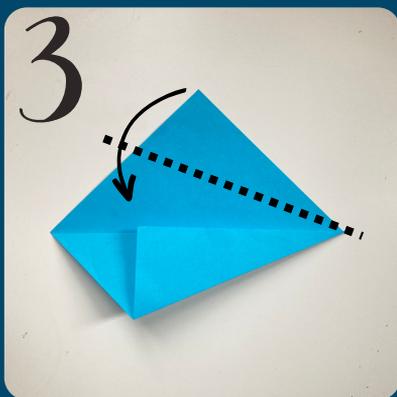
[T]

[M]

Tarih:

Bugün ne öğrendim?

Denizlerimizi koruyalım!

tudav.org

/turkdenizarastirmalarivakfi

/tudav

/TudavTudav

Adres: P.K.10, Beykoz 34820, İstanbul, TÜRKİYE.

Tel: 0 216 424 0772

E-posta: tudav@tudav.org